

# Dost həm də şad gündə tanınır

Türkiyə, Pakistan, İsrail, Macarıstan - bunlar Qarabağın dirçəlişində Azərbaycanın yanında olan ölkələrin tam siyahısı deyil

Azərbaycanda zəfərdən dərhal sonra bir sıra dost ölkələr - Türkiyə, Pakistan, İsrail, Macarıstan, İran, İtaliya, Böyük Britaniya və s. işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin bərpası prosesində iştirak etmək arzusunda olduqlarını bildirdilər və çox keçmədi ki, fəaliyyətə başladılar. Bu həm də o demək idi ki, dövlətlərimiz arasındakı siyasi-iqtisadi əlaqələr, dostluq, qardaşlıq münasibətləri möhkəmdir.

Bu yerdə qeyd edək ki, həmin ölkələrin şirkətləri regionda podratçı kimi iştirak edirlər, bərpa işləri Azərbaycanın öz vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir. Yəni Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda aparılan bərpa-quruculuq işləri, tikinti layihələri xarici şirkətlərlə Azərbaycan arasında bağlanmış müqavilələr əsasında yerinə yetirilir.

# Seçkilərdən seçkilərə

## Dost həm də şad gündə tanınır

Türkiyə, Pakistan, İsrail, Macarıstan - bunlar Qarabağın dirçəlişində Azərbaycanın yanında olan ölkələrin tam siyahısı deyil

Müharibə başa çatan kimi Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpa-quruculuq işlərinə başlanılıb. Azərbaycan dövləti bu istiqamətdə mühüm qərarlar qəbul edib, o sıradan 2021-ci ilin yanvarında "Qarabağ Dirçəliş Fondu" yaradılıb. Fond azad olunmuş ərazilərin bərpa prosesində könüllülük və bərabər hüquqluluq prinsipi əsasında iştirak etmək istəyən bütün vətəndaşlarımız üçün yaradılmış vahid bir platforma kimi fəaliyyətə başlayıb.

Sonra dövlət səviyyəsində elan edildi ki, dost ölkələr bərpa prosesində iştirak edə bilirlər. Üstəlik, yerli və xarici şirkətlərə çağırış olundu ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulmasında iştirak etsinlər, bölgənin gələcəyi üçün investisiya qoysunlar. Bu, dünya təcrübəsində də belədir. Müharibədən çıxan ölkəyə dost dövlətlər, beynəlxalq birliklər, qurum və təşkilatlar yardım edirlər - investisiyalar qoyur, kredit, qrant və ianələr verir, bəzən borcları silir və digər bu kimi təşəbbüslər irəli sürürlər.

Azərbaycanda da zəfərdən dərhal sonra bir sıra dost ölkələr - Türkiyə, Pakistan, İsrail, Macarıstan, İran, İtaliya, Böyük Britaniya və s. işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin bərpası prosesində iştirak etmək arzusunda olduqlarını bildirdilər və çox keçmədi ki, fəaliyyətə başladılar. Bu həm də o demək idi ki, dövlətlərimiz arasındakı siyasi-iqtisadi əlaqələr, dostluq, qardaşlıq münasibətləri möhkəmdir. Bu yerdə qeyd edək ki, həmin ölkələrin şirkətləri regionda podratçı kimi iştirak edirlər, bərpa işləri Azərbaycanın öz vəsaiti hesabına maliyyələşdirilir. Yəni Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə aparılan bərpa-quruculuq işləri, tikinti layihələri xarici

şirkətlərlə Azərbaycan arasında bağlanmış müqavilələr əsasında yerinə yetirilir.

Konkret faktlara müraciət edək. Elektroenergetika infrastrukturunun yaradılması məqsədilə "Azorenerji" ASC ilə İtaliyanın "Ansaldo Energia" şirkəti arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb. Bu müqaviləyə əsasən, Ağdam, Füzuli, Kəlbəcər və Qubadlı rayonlarında inşa olunan 110 kilovoltluq 4 yarımstansiyanın avadanlıqlarla təchizatını "Ansaldo Energia" həyata keçirir. Türkiyədə fəaliyyət göstərən, 130 texnologiya şirkətinə dəstək göstərən "GOSB" texnoparkı ilə Azərbaycan İnnovasiyalar Agentliyi arasında imzalanmış "Mədəni və Elmi Əməkdaşlıq" memorandumuna əsasən isə Qarabağda Yüksək Texnologiyalar Parkı yaradılıb. Texnoparkın nəzdində 12 investisiya layihəsi üzrə 11 rezident və 2 inkubator rezident fəaliyyət göstərir. Hazırda Yüksək Texnologiyalar Parkı innovasiya yönümlü yeni texnologiyaların hazırlanması və təkmilləşdirilməsi istiqamətində fəaliyyətini davam etdirir. Elmlə biznesin vəhdətinin təşkilinə təkən verən texnopark yalnız ölkə daxilində deyil, xaricində fəaliyyət göstərən elmi müəssisələrlə də əməkdaşlıq edir.



Həmçinin texnologiya və innovasiya sahəsində baş verən yeniliklərlə yaxından tanış olmaq üçün müxtəlif ölkələrin texnoparkları, müvafiq qurumları ilə sıx əlaqə saxlayır.

Müharibədən sonra macar şirkətlərinin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə quruculuq işlərinə qoşulmağa hazırlanması iki ölkənin dostluq münasibətlərinin və iqtisadi əməkdaşlığının inkişafını göstərir. Bu baxımdan dost ölkənin "EximBank"ı tərəfindən 100 milyon dollar kredit, eləcə də Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun minalardan təmizlənməsi üçün 25 min avro qrant ayırması təsadüfi deyil. Amma Macarıstanla bağlı bu, tək fakt deyil. Soltanlı Cəbrayılın iri kəndlərindədir. "Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"na əsasən,

kəndin yenidən qurulması mərhələli şəkildə həyata keçiriləcək. Soltanlının baş plan layihəsi Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sifərişi əsasında Macarıstanın tikinti və layihələndirmə sahəsində fəaliyyət göstərən "KESZ" şirkətlər qrupu və Bakı Dövlət Layihə İnstitutu tərəfindən hazırlanıb. Kəndin təməlqoyma mərasimində iştirak edən Macarıstanın xarici işlər və ticarət naziri Peter Siyarto demişdir: "Biz ilk zamanlardan bildirmişik ki, hazırda Azərbaycanda gedən bərpa və yenidənqurma işlərində iştirak etməkdə maraqlıyıq. Məmnunluqla bildirmək istəyirəm ki, Azərbaycanla Macarıstan hökumətləri arasında əldə olunan razılaşmaya görə, Macarıstan şirkətləri Soltanlı kəndində aparılacaq yeni-

dənqurma işlərinə öz töhfələrini verəcəklər. Biz bilirik ki, burada əvvəl yaşayanlar kəndlərini zorla tərk ediblər. İndi geri qayıtmağa imkan yaranıb, belə şərait yetişib. Bugünkü Soltanlı kəndinin təməlqoyma mərasimi bu prosesin başlanğıcıdır".

Ağalı və Talışdan sonra növbəti "ağıllı" yaşayış məntəqəsi Ağdamın Baş Qərvənd kəndi olacaq. Baş Qərvənd Slovakiya Respublikasının mütəxəssisləri tərəfindən layihələndirilir. Azərbaycan dövlətinin vəsaiti hesabına hazırlanan layihə çərçivəsində ümumi ərazisi 476 hektar olan kəndin tamamilə yenidən qurularaq "ağıllı kənd" kimi bərpası nəzərdə tutulur. Kəndə birinci mərhələdə

5500, ikinci mərhələdə isə 1170 nəfərin köçürülməsi planlaşdırılır.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru dünyanın ən abad bölgələrindən birinə çevirməyi hədəfləyən Azərbaycana bərpa işlərində daha çox Türkiyə şirkətləri kömək edir. Türkiyə iş adamları azərbaycanlı həmkarları ilə birlikdə bu gün Qarabağın yenidən qurulmasında can-başla çalışırlar. Onların ilk addımı Zəfər yolunun tikintisi oldu. Füzuli Hava Limanının tikintisində də qardaş türklərin əməyi çoxdur. Avropadan, Afrikadan Azərbaycana dəvət edilən türk iş adamları bu gün Toğana-Kəlbəcər yolunu tikirlər. Ümumilikdə Türkiyənin iş adamları Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə infrastruktur layihələrinin

həyata keçirilməsində, mənzil tikintisində, hava limanı və yolların inşasında əllərindən gələni edirlər ki, "Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nda nəzərdə tutulanlar vaxtında gerçəkləşsin. Qazaxıstan və Özbəkistan da 30 illik işğala son qoymuş böyük Zəfərə sevinən, Azərbaycana mənavi dəstək olmaqla bərabər, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan tikinti-quruculuq işlərinə töhfəsini verən ölkələr sırasındadırlar. Özbəkistan Prezidenti Şafkat Mirziyoyevin təşəbbüsü ilə Füzuli şəhərində inşa edilən Mirzə Uluqbay adına 960 şagirdlik 1 sayılı tam orta məktəbin 2023-cü il avqustun 23-də açılışı oldu. Açılışda iştirak edən Özbəkistan Prezidenti bu təhsil ocağını ən dəyərli abidə kimi qiymətləndirərək dedi:

"Babamız Əmir Teymurdan başlayan münasibətlərimiz indi də çox yaxşıdır. Qardaşımın qələbəsindən sonra iki xalqın böyüklüyü, gələcəkdə də bir-biri ilə dostluğunu davam etdirməsi üçün bir məktəb tikdirmək arzusunda idim. Bu gün arzum gerçəkləşdi". 3 hektar ərazidə Özbəkistan Prezidentinin şəxsi vəsaiti hesabına inşa edilən məktəb binası iki mərtəbə və zirzəmidən ibarətdir. 40 sinif, 2 informatika və 5 funksional tədris otağı, 6 laboratoriya akt zalı, idman zalı, yeməxana və kitabxanası olan məktəbin ərazisində futbol meydançası, qaçış zolaqları, nəzarət-buraxılış məntəqəsi, qazanxana, su çənləri, transformator yarımstansiyası var.

Ötən il martın 7-də isə Füzuli şəhərində Qazaxıstan tərəfindən hədiyyə olaraq inşa edilən Kurmanqazi adına "Uşaq Yaradıcılığının İnkişafı Mərkəzi"nin təməli qoyuldu. Tikintini Qazaxıstanın "Bi-Group" şirkəti həyata keçirir. Layihəyə əsasən, incəsənət məktəbi ümumi sahəsi 1,5 hektar ərazidə yerləşir. Sahəsi 2708 kvadratmetr, 2 mərtəbəli binadan ibarət olacaq məktəbdə hər biri 300 nəfər olmaqla növbəli şəkildə 600 şagirdin təhsil alması üçün hər cür şərait yaradılacaq. Mərkəzdə şagirdlər xanəndəlik, xalçaçılıq, heykəltaraşlıq və zərgərlik sənətlərini, musiqi və rəssamlığı, həmçinin qrafik dizayn işlərini öyrənəcəklər.

Züleyxa ƏLİYEVƏ,  
"Azərbaycan"